Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit
Ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur

Basterdduizendkoop

Fallopia × *bohemica* (synoniem *Reynoutria* × *bohemica*)

Laatste update: 24-11-2025

Basterdduizendknoop, ook wel bastaard- of Boheemse duizendknoop genoemd, is een hybride plant, ontstaan door bevruchting van de vrouwelijke bloemen van Japanse duizendknoop met stuifmeel van Sachalinse duizendknoop. Deze hybride werd in 1983 voor het eerst beschreven. Al gauw bleek dat basterdduizendknoop al veel langer in meerdere Europese landen aanwezig was, maar nooit als zodanig was herkend. Het is waarschijnlijk dat veel waarnemingen van Japanse duizendknoop in werkelijkheid basterdduizendknoop betreffen.

Basterdduizendknoop is een overblijvende plant die tot 3,5 meter hoog kan worden. De bladeren hebben een rechte tot zwak hartvormige bladvoet, zijn 15-30 cm lang en op de onderzijde van de bladnerven staan korte (maximaal 0,5 mm) stijve haren. De holle, rechtopstaande stengels zijn weinig tot veelvuldig vertakt en sterven tegen de winter af. Basterdduizendknoop heeft dikke (meer dan 1 cm), kruipende wortelstokken.
De plant bloeit van juli tot en met oktober met crème-witte bloemen. Er komen geregeld planten met tweeslachtige bloemen voor. Het is onbekend of er kiemkrachtig zaad wordt gevormd.

Basterdduizendknoop lijkt sterk op de twee ouders, Sachalinse duizendknoop (*Fallopia sachalinensis*) en Japanse duizendknoop (*Fallopia japonica*). Basterdduizendknoop heeft korte, stijve haren op de onderzijde van de bladnerven, terwijl de Japanse duizendknoop geen haren heeft en de Sachalinse duizendknoop iets langere buigzame haren. De drie soorten worden ook wel Aziatische duizendknopen genoemd.
Een overzicht van de verschillen tussen de Japanse, Sachalinse en basterdduizendknoop staat op de website bestrijdingduizendknoop.nl en op de website ecopedia.be.

Foto: Edu Boer (NVWA)

1. Aanwezigheid en effect in Europa

Stand van zaken in 2024

Basterdduizendknoop komt wijdverspreid voor in Europa. De soort heeft zich gevestigd in alle EU-landen, behalve in Griekenland, Luxemburg, Malta, Portugal en Slovenië.

Effect op biodiversiteit en ecosysteem
Basterdduizendknoop is extreem invasief en heeft een mogelijk nog grotere impact op de biodiversiteit dan de twee oudersoorten. Net als Japanse en Sachalinse duizendknoop loopt de plant vroeg in het voorjaar uit, heeft een snelle lengtegroei en vormt een nagenoeg gesloten bladerdek. Hierdoor wordt de overige vegetatie geheel overgroeid en op de duur verdrongen. Ook het aantal soorten ongewervelde dieren (zoals bosmieren, vlinders en insecten) wordt lager als basterdduizendknoop de groeiplaats domineert. Basterdduizendknoop kan door zijn groeiwijze een bedreiging vormen voor graslanden, ruigtes en droge en natte alluviale bossen. De soort beïnvloedt zijn standplaats door het vastleggen van organisch materiaal en voedingsstoffen.

Effect op ecosysteemdiensten
Door het wegconcurreren van de (gras)vegetatie op dijken, oevers en andere taluds kan basterdduizendknoop de stabiliteit daarvan ondermijnen.

Overige effecten
Basterdduizendknoop kan grote schade veroorzaken aan funderingen, verhardingen, infrastructuur, rioleringen en drainagebuizen. De top van het rhizoom is opmerkelijk zacht en flexibel en in staat om langs obstakels en door al bestaande scheuren en naden in asfalt, beton of metselwerk te groeien.
Basterdduizendknoop die in bermen groeit, ontneemt automobilisten het zicht waardoor extra gemaaid moet worden. Dit brengt extra kosten met zich mee. Ook veroorzaakt de plant economische schade bij jonge aanplant in de bosbouw.

Deze effecten waren aanleiding voor plaatsing van basterdduizendknoop op de Unielijst van EU-verordening 1143/2014.

2. Aanwezigheid en effect in Nederland

Stand van zaken in 2025
Basterdduizendknoop komt in Nederland wijdverspreid voor maar wordt nogal eens aangezien voor Japanse duizendknoop. Het aantal waarnemingen neemt toe. Deze hybride heeft een grotere verspreiding dan Japanse en Sachalinse duizendknoop. De laatste jaren is duidelijk geworden dat grote massavegetaties duizendknoop buiten de bebouwde kom meestal niet Japanse duizendknoop is, zoals eerst werd gedacht, maar basterdduizendknoop.

Effecten
Zie onder '1. Aanwezigheid en effect in Europa'.

3. Wet- en regelgeving

Basterdduizendknoop staat sinds augustus 2025 op de Unielijst van invasieve exoten (EU-verordening 1143/2014). Een soort die op de Unielijst staat mag onder andere niet meer worden verhandeld en gehouden in EU-lidstaten. Verder geldt voor lidstaten de plicht om in de natuur aanwezige populaties op te sporen, te verwijderen, of als dat niet lukt, zodanig te beheren dat verspreiding en schade zoveel mogelijk wordt voorkomen.

Het houden van deze soort in botanische collecties is alleen mogelijk voor (wetenschappelijk) onderzoek of ex-situ bewaring (het bewaren van soorten buiten hun natuurlijke leefomgeving). Hiervoor moet een vergunning worden aangevraagd bij de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO).

Sinds 1-1-2022 was er al een nationaal handelsverbod voor basterdduizendknoop. Dit nationale handelsverbod blijft van kracht. Levensvatbare onderdelen zoals wortelstokken, stengels of zaad

van basterdduizendknoop mogen niet worden verhandeld, wat inhoudt dat ze onder andere niet vervoerd, verkocht of geruild mogen worden. Vervoer mag wel in het kader van een bestrijdingsactie, onder de voorwaarde dat geen verdere verspreiding of introductie in het milieu plaatsvindt.
Zie voor meer informatie:

- https://www.officielebekendmakingen.nl/stb-2021-381.html
- https://www.officielebekendmakingen.nl/stcrt-2021-37138.html

4. Wat te doen?

Basterdduizendknoop is moeilijk te verwijderen op plekken waar de plant zich goed heeft gevestigd door het uitgebreide systeem van diep groeiende wortelstokken die in leven blijven als het bovengrondse deel van de plant wordt verwijderd, de grote groeikracht en de relatief grote weerbaarheid tegen bestrijdingsmiddelen. Stengels en wortelstokken breken makkelijk in kleine delen. Zeer kleine fragmenten van de wortelstokken en stengeldelen met een knoop kunnen weer uitgroeien tot een nieuwe plant.

Voorkom verdere verspreiding
Verdere verspreiding kan voorkomen worden door plekken met basterdduizendknoop niet te maaien. Bij het maaien worden plantenresten in de directe omgeving verspreid en ook kunnen plantenresten op de maaibalk of in de maaikorf achterblijven en bij loslaten weer leiden tot nieuwe groeiplekken. Als maaien noodzakelijk is, bijvoorbeeld voor de verkeersveiligheid, wordt aangeraden om basterdduizendknoop apart te maaien en het maaisel zorgvuldig af te voeren naar een gecertificeerd compostbedrijf. De maaimachine moet na elke keer maaien zorgvuldig worden schoongemaakt. Daarnaast vraagt maaien langs waterwegen extra zorg. Hierbij moet voorkomen worden dat stengeldelen in het water terechtkomen en zich zo verder kunnen verspreiden.

Ook kan beter niet gestimuleerd worden om de plant te oogsten voor menselijke consumptie. Dit geeft een grotere kans op verspreiding naar andere plaatsen, terwijl de groeikracht van de plant nauwelijks afneemt.

Bestrijding
Bestrijding is altijd arbeids- en kostenintensief en vereist een lange adem. Er zijn diverse vormen van bestrijding van de basterdduizendknoop, zoals afgraven en de grond daarna zeven en eventueel ook nog verhitten. Waar afgraven en maaien geen opties zijn, is het afdekken een mogelijkheid. Maar als er hoge obstakels staan, zoals bomen en lantarenpalen, is het moeilijk het doek sluitend aan te brengen. Als het doek niet sluitend wordt aangebracht kan de duizendknoop onder het doek uitgroeien.

De Aziatische duizendknopen lijken sterk op elkaar, hebben ook dezelfde impact en moeten op eenzelfde wijze worden bestreden. Ervaringen met diverse vormen van bestrijding van de diverse duizendknopen vindt u op de website van het Kennisnetwerk Invasieve Exoten. Op de website bestrijdingduizendknoop.nl staat een beslisboom met tips en adviezen om vestiging van duizendknoop op locaties te voorkomen en wordt u ondersteund bij het kiezen van de juiste bestrijdingsmogelijkheden voor plekken waar duizendknoop voorkomt. Ook staat op deze website het 'Landelijk protocol omgaan met Aziatische duizendknopen'. Dit protocol biedt handvatten om verspreiding tegen te gaan en de Aziatische duizendknopen te beheersen en te verwijderen. Informatie over mogelijke beheermaatregelen is ook te vinden in dit Engelstalige rapport voor de Europese Commissie.

Maaisel en groenafval met daarin resten van basterdduizendknoop kan het beste gecomposteerd worden door een gecertificeerd compostbedrijf. Particulieren kunnen de planten- en worteldelen het beste bij het restafval deponeren en niet in de gft-container doen.

Waarneming
Meldingen van basterdduizendknoop in de natuur kunnen worden doorgegeven via waarneming.nl. Melding van handel kan worden doorgegeven via de website van de NVWA.

5. Meer informatie

Oorsprongsgebied
Basterdduizendknoop heeft geen gebied waar de soort inheems is. De hybride is alleen bekend in de gebieden waar de oudersoorten zijn geïntroduceerd en is daar waarschijnlijk lokaal ontstaan.

Habitat
Basterdduizendknoop groeit, net als de andere Aziatische duizendknopen, op zonnige tot halfschaduw plaatsen op verschillende grondsoorten, maar vooral op vochtige en nitraatrijke grond. Komt vaak voor op terreinen met verstoorde grond, zoals plaatsen waar puin of tuinafval is gestort, op braakliggende terreinen en in spoor- en wegbermen. De plant groeit op rivier- en beekoevers en in open bossen en bosranden. In Nederland komt de hybride vooral voor in lijnvormige groeiplaatsen, zoals langs waterwegen en wegbermen.

Introductieroute Europa
Basterdduizendknoop is als kruising tussen Japanse en Sachalinse duizendknoop waarschijnlijk ontstaan ergens in Europa. De oudersoorten zijn in de handel (geweest) als sierplanten en vanuit Azië in Europa geïntroduceerd. Ze zijn mogelijk in kwekerijen opzettelijk gekruist.

Aanwezigheid in de EU
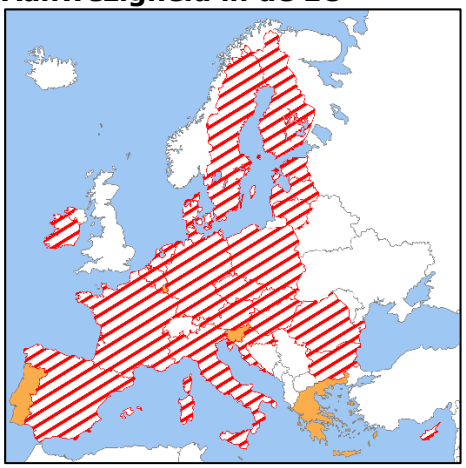
Links: Gevestigd in de EU in 2024 (rood gearceerde landen). In oranje zijn de overige EU-lidstaten aangegeven. Bron: EPPO, 2024.

Introductieroute Nederland
Zie introductieroute Europa.

Aanwezigheid in Nederland
Basterdduizendknoop is waarschijnlijk veel algemener dan uit onderstaand kaartbeeld blijkt. In regio's waar systematisch op deze hybride is gelet, komt de plant in elk atlasblok voor.

Eerste waarneming in de Nederlandse natuur: 1997, maar basterdduizendknoop was waarschijnlijk al decennia eerder aanwezig.

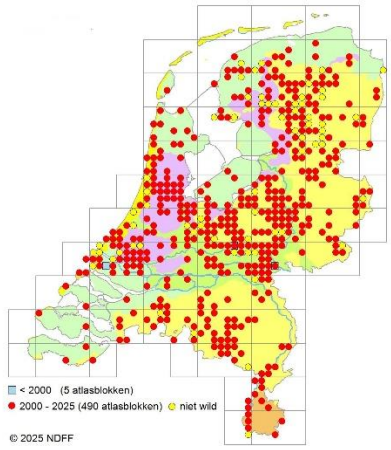

Verspreiding van basterdduizendknoop in Nederland.
Bron: verspreidingsatlas.nl

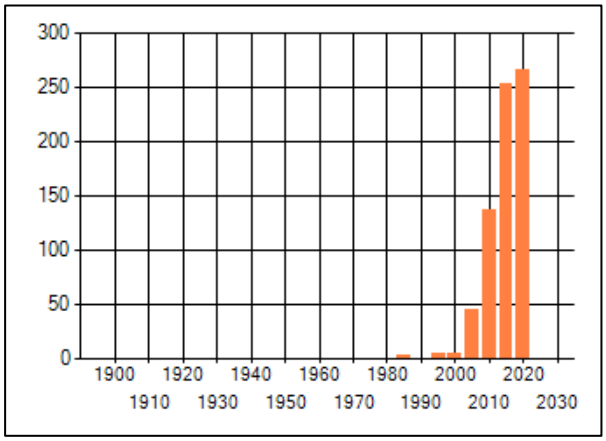

© FLORON & NDFF
Het aantal atlasblokken (5x5 km) waarin de soort is gemeld binnen een periode van vijf jaar.
Bron: verspreidingsatlas.nl

Kans op introductie, vestiging en verspreiding

Basterdduizendknoop is een kruising tussen twee Aziatische duizendknopen. De plant heeft zich al gevestigd in Nederland. De kans op verspreiding is groot. Fragmenten van de wortelstokken, van maar enkele grammen, en stengeldelen met een knoop kunnen weer uitgroeien tot een nieuwe plant. Wortelstokken en stengels breken gemakkelijk. Verspreiding van de plant vindt dan ook plaats doordat stengeldelen en delen van de wortelstokken worden verspreid bij het maaien. Daarnaast is transport van grond met daarin (fragmenten van) wortelstokken een belangrijke bron van verspreiding. De plant kan ook gemakkelijk door stromend water verspreid worden.

6. Risicobeoordeling

Europese risicobeoordeling
Nederlandse risicobeoordeling
Risicobeoordeling voor België

7. Bronnen

- Beringen R, Leuven RSEW, Odé B, Verhofstad M. & J.L.C.H. van Valkenburg, 2019. Risicobeoordeling van vier Aziatische duizendknopen in Europa. FLORON-rapport: 2018.049.e1.
- Beringen R, Leuven RSEW, Odé B, Verhofstad M. & J.L.C.H. van Valkenburg, 2022. Risk assessment of four Asian knotweeds in Europe. FLORON report: 2018.049.e4.
- Bímová K, 2023. The management of Knotweed (*Reynoutria* spp.). Information on measures and related costs in relation to species considered for inclusion on the Union List.
- Cabi datasheet *Fallopia* × *bohemica,* 2009. Bezocht op 20-1-2025
- EPPO, 2024. EPPO Global Database *Reynoutria* x *bohemica*. Bezocht op 11-3-2025
- Invasive species in Belgium. *Fallopia* x *bohemica* - Hybrid knotweed, 2010. Bezocht op 20-1-2025
- De Groot C. & J. Oldenburger, 2011. De bestrijding van invasieve uitheemse plantensoorten; een studie naar de bestrijding van 6 invasieve exoten in de Nederlandse buitenruimte. Stichting Probos
- Duistermaat H, Soes DM, van Valkenburg J, van Heuven BJ, Zonneveld B. & P.J.A. Kessler, 2012. Actuele verspreiding en risico's van mannelijke fertiele *Fallopia japonica* (Polygonaceae) planten.
- Nederlands soortenregister. Bezocht op 20-1-2025
- Q-bank invasive plants. Bezocht op 20-1-2025
- Verspreidingsatlas. *Fallopia* × *bohemica*. Bezocht op 8-1-2025